

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.I.20.633/2017/5. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Endrődiné dr. Makány Anikó ügyvéd által képviselt **felperes neve (címe)** szám alatti székhelyű felperesnek - a dr. Vargha László ügyvéd által képviselt **alperes neve (címe)** szám alatti székhelyű alperes ellen öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2015. június 22. napján kelt - 103. szám alatt kijavított - 4.P.20.884/2013/94. számú ítélete ellen az alperes részéről 96., a felperes részéről 100. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **részben megváltoztatja** és a keresetet teljes egészében elutasítja.

Kötelezi a felperest, 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 7.500.000,- (Hétmillió-ötszázezer) forint első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 10.000.000,- (Tízmillió) forint elsőfokú, fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

Néhai (**örökhagyó neve**) 2008. július 25-én öröklési szerződést kötött az alperessel. A szerződés egy lapból áll, egy A/3 nagyságú lap összehajtása után négy oldalra készült. A szövegszerkesztés folyamatos, az első oldal kivételével sorszámozott, sorkizárt, a bekezdések utolsó sora kötőjelekkel végig kitöltött. A 4. oldal végén szerepel az örökhagyó, a szerződéses örökös részéről a kuratórium elnök és két tanú aláírása, valamint az okiratot szerkesztő ügyvéd, (**ügyvéd neve**) ellenjegyzése szárazbélyegzővel. A tartalom utólagos megváltoztatására utaló nyomok nem mutathatók ki.

Az örökhagyó 2011. október 17-én írásbeli magánvégrendelettel részben a felperes javára rendelkezett akként, hogy halála esetére 1/1 arányú kizárólagos örökösnek nevezte meg a (**város neve**)-i, (**X**) hrsz. a (**város neve**)-i (**Y**) hrsz. ingatlanok tekintetében, továbbá a 2012. december 31-én esedékessé vált 6.500.000,- forint kölcsöntartozás követelése örökösnek is. A végrendelet szerint az 1. pontjában megjelölt ingatlanokban fellelhető minden ingóságának kizárólagos örököse az adott ingatlant öröklő, a végrendeletben megjelölt magán- és jogi személyek legyenek.

Az örökhagyó 2011. október 26-án az öröklési szerződést is szerkesztő és ellenjegyző ügyvéd előtt újabb végrendeletet tett. Az ügyvédi figyelemfelhívásra, miszerint érvényes és hatályos öröklési szerződése áll fenn az alperessel, az örökhagyó kijelentette és megerősítette annak létét, tényét, azt továbbra is az abban foglaltak szerinti tartalommal érvényesnek és hatályosnak fenntartotta,

kinyilvánította, hogy annak végakarata szerinti érvényesülését kívánja, de az ott megjelölt ingatlanok közül ezen okiratban megjelölt ingatlanokra nézve másként rendelkezik, és kérte ennek végrendeletbe foglalt, írásbeli rögzítését. Az okirat egy lapból áll, két oldalra készült. Az első oldal kivételével sorszámmal ellátott. A második oldalon a végrendelező, két tanú, valamint az okiratot szerkesztő és ellenjegyző ügyvéd írták alá.

(örökhagyó neve) (város 2 neve)-n, 2011. november 13-án elhalálozott.

A hagyatéki ügyben eljáró közjegyző ... számú végzésével az örökhagyó hagyatékát ideiglenes hatállyal az alperes, mint örökös részére adta át. Indokolása szerint az örökhagyó után a 2008. július 25-én megkötött öröklési szerződés, valamint a 2011. október 17-én és 26-án kelt végrendeletek maradtak. A Ptk. 657. § (1) bekezdésében foglaltakra utalva kifejtette, az alakilag aggálytalan öröklési szerződés alapulvételével adta át ideiglenes hatállyal a hagyatékot. A törvényes örökösöknek, valamint az évekkel az öröklési szerződés után kelt végintézkedések kedvezményezettjeinek esetleges igényük érvényesítésére határidőt biztosított.

Az alperest a **(város neve)-i** Törvényszék tartja nyilván, 2004. július 1. napján került bejegyzésre. A szervezetet az öröklési szerződést és a 2011. október 26-án készült végrendeletet szerkesztő ügyvéd, **(ügyvéd neve)** alapította elhalt szülei és testvérei emlékezetére. Célja - többek között - az önhibájukon kívül nehéz, hátrányos helyzetbe került emberek, családok, az ilyen körülmények között segélyből, alacsony összegű nyugellátásból, járadékból élők, tartósan betegek, idősek támogatása. Kuratóriuma 3 tagú, tagjai az alapító fia, **(tanú 1)**, valamint annak unokatestvérei, az elnök **(tanú 2)** és **((tanú 4))**. Az alapítvány 100.000,- forint vagyonnal indult.

A felperes módosított keresetében a 2008. július 25-én kelt öröklési szerződés és a 2011. október 26-án készített végrendelet érvénytelenségének megállapítását kérte azzal, hogy a 2011. október 17-én készített írásbeli magánvégrendelet érvényes. Kérte továbbá annak megállapítását, hogy az öröklési szerződés érvényes végrendeletnek sem tekinthető.

Keresetét mindenekelőtt az öröklési szerződés alaki hibájára alapította, nevezetesen arra, hogy mindkét lapon szerepelnie kellett volna a szerződő felek, valamint a tanúk aláírásának. Érvelt azzal is, hogy a tanúk személye az olvashatatlan aláírásokból nem állapítható meg, nem beazonosíthatók. Hivatkozása szerint az öröklési szerződés nyilvánvalóan a jóerkölcs követelményébe, illetőleg jogszabályba is ütközik, továbbá színlelt.

Jóerkölcsbe ütköző voltát abban látta, hogy az okiratszerkesztő ügyvéd, mint az alapítvány alapítója, az alapítvány vagyonának felhasználására közvetlen befolyással bír, és a kuratórium valamennyi tagjának hozzátartozója. Utalt arra is, hogy az alapítvány a néhai tartása, gondozása fejében több száz millió forintos vagyoni értékhez jut, melyhez képest vállalt szolgáltatása elenyésző, a szerződés tárgya ezért az általánosan elfogadott erkölcsi normákat és szokásokat nyilvánvalóan sérti.

A szerződés jogszabályba ütközését illetően kifejtette, az örökhagyóval szerződő fél javára az érintett ingatlanokra az ingatlan-nyilvántartásba az elidegenítési és terhelési tilalom nem került bejegyzésre.

A szerződést azért tartotta színleltnek, mert - álláspontja szerint - az örökhagyó tényleges akarata nem irányult öröklési szerződés megkötésére, hiszen lekötött vagyontárgyairól utóbb ismét rendelkezett, néhányat közülük el is idegenített. Hangsúlyozta, a néhai tartásra nem szorult, hiszen nagy értékű vagyona volt, gondozása, eltemettetése ügyében az alperes nem járt el. Álláspontja szerint az örökhagyó tévedett a hagyaték tárgyaira és mennyiségére vonatkozóan, mivel a szerződésben olyan ingatlanok kerültek megjelölésre, amelyek értékesítés alatt álltak. Tévesen feltételezte továbbá, hogy az alperes a vállalt tartási szolgáltatásokat teljesíteni akarja és arra képes. Végül megjegyezte, az öröklési szerződés utólagos jóváhagyására a 2011. október 26-án kelt írásbeli magánvégrendelet nem volt alkalmas, mivel azt az alperes a közjegyző előtt maga sem tekintette érvényes végrendeletnek, alakilag pedig a tanúk beazonosíthatatlansága miatt nem minősül érvényes végintézkedésnek.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Hangsúlyozta, az öröklési szerződés megfelel az idevonatkozó törvényi előírásoknak, az érvényes. Ha az örökhagyó meg kívánta volna változtatni szerződéses nyilatkozatát, úgy erre lehetősége lett volna. Ezzel szemben 2011. október 26-i végrendeletében örökhagyói nyilatkozatát az öröklési szerződés tartalmát tekintve kifejezetten megerősítette. Véleménye szerint önmagában az elidegenítési és terhelési tilalom bejegyzésének elmaradása az öröklési szerződést nem teszi érvénytelenné.

Az elsőfokú bíróság kijavított ítéletével a keresetet elutasította és megállapította, hogy a 2008. július 25-én megkötött - érvénytelennek bizonyult - öröklési szerződés elnevezésű okirat az örökhagyó írásbeli magánvégrendeletének minősül. A Kúria 3/2012. PJE határozatára hivatkozással kifejtette, az öröklési szerződést aláíró tanúk olyan folyamatos, szokásos aláírással látták el teljes nevük és lakcímük feltüntetésével az okiratot, amely személyazonosságuk igazolására alkalmas és egyben elegendő, ez a törvényi előírásnak megfelel. Miután nem bizonyított, hogy az örökhagyó tartásra szorult, arra az álláspontra helyezkedett, hogy az öröklési szerződés nem felel meg az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 655. § (1) bekezdésében foglalt kógens szabálynak és az, mint színlelt szerződés érvénytelen.

A színlelt szerződéssel leplezett, halál esetére szóló gondozási szerződésről megállapította, hogy az a rPtk. 200. § (2) bekezdésébe ütközik, ezokból ugyancsak érvénytelen. Ugyanakkor - utalva a PK 85. számú állásfoglalásra - az öröklési szerződés megfelel az írásbeli magánvégrendelet alaki és tartalmi kellékeinek, ezért az örökhagyó írásbeli magánvégrendeletének minősül. A 2011. október 26-án kelt végrendeletet alakilag érvényesnek tartotta.

Az ítélet ellen mindkét peres fél fellebbezett.

A felperes jogorvoslati kérelmében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és a kereseti kérelem szerinti döntés meghozatalát kérte. Véleménye az volt, az ítélet rendelkező része és indokolása egymástól eltér, hiszen az elsőfokú bíróság valójában megállapította az öröklési szerződés érvénytelenségét. Továbbra is hivatkozott a szerződés és a 2011. október 26-i végrendelet alaki hibájára. Kiemelte, **(tanú 4)** és **(tanú 5)** tanúk vallomása szerint 2011. október végén a néhai már olyan gyenge egészségi állapotban volt, hogy elképzelhetetlen lett volna részéről egy újabb végrendelet aláírása. Változatlanul fenntartotta indítványát az események láncolatát tekintve igazságügyi írásszakértő kirendelésére arra vonatkozóan, hogy az okiratok a néhai eredeti aláírását tartalmazzák-e.

Az öröklési szerződést ugyanakkor nemcsak az elidegenítési és terhelési tilalom ingatlan-nyilvántartási bejegyzésének elmulasztása miatt tartotta jogszabálysértőnek, hanem azért is, mert az okiratot szabályszerű szárazbélyegzős ellenjegyzéssel az okiratszerkesztő ügyvéd nem látta el. Az öröklési szerződés színleltége kapcsán az elsőfokú eljárásban kifejtett jogi álláspontját ismételte meg.

Konzekvensen állította a szerződés jóerkölcsbe ütközését, hiszen - véleménye szerint - a bizonyítás során egyértelművé vált, hogy az alapítvány szinte családi vállalkozás, mely csupán a néhai vagyonának megszerzésére és felhasználására vár, tényleges aktív tevékenységet céljának megvalósítása érdekében nem folytat. Hangsúlyozta, a szerződés teljesítése elmaradt, ezt igazolja, hogy a temetést nem az alperes bonyolította le és annak költségeit sem viselte.

Érvelése szerint az örökhagyó jövőbeli vagyonának az alapítvány részére juttatása ugyancsak nem felel meg a valós végintézkedési akarat követelményének. A szerződés megkötésének körülményei, a tanúként közreműködő közeli és távoli családtagok, az alaktság, az örökhagyó és az alapító ügyvéd egymással megszakadt kapcsolata, jogi kérdésekben való vitája mind azt bizonyítja, hogy az örökhagyó tévedett nyilatkozta tartalmában, illetőleg ilyen nyilatkozatot egyáltalán nem akart tenni.

Álláspontja az volt, az öröklési szerződés érvényes végrendeletnek sem tekinthető. Ekörben - hivatkozva a Kúria PK 85. számú állásfoglalására - hangsúlyozta, sem a 2008. július 25-i, sem a 2011. október 26-i okiratban tett örökhagyói nyilatkozat nem felel meg az írásbeli magánvégrendelet alaki követelményeinek. Egyébként ha az öröklési szerződés érvényes végrendelet lenne, azt a 2011. október 17-i végrendelet mindenképpen felülírta, így a hagyatékot ennek megfelelően kellett volna átadni.

Az alperes fellebbezése az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatására és a kereset elutasítására irányult.

Indokolása szerint téves az elsőfokú bíróság megállapítása az öröklési szerződés színleltségére. A tanúk alátámasztották, hogy több éven keresztül mindenben eleget tett az örökhagyó elvárásainak, amit a 2011. október 26-án kelt végrendelet tartalma is megerősít. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem adta indokát, milyen bizonyíték alapján kérdőjelezte meg az örökhagyó tartásra szorultságát, hiszen a tanúk azt igazolták, hogy az örökhagyónak folyamatos elvárásai voltak az alapítvánnyal szemben, amiknek eleget tett. A szerződés esetleges hiányos teljesítése esetén pedig az örökhagyó, mint szerződő fél számára biztosított volt a megtámadás lehetősége. Kérte figyelembe venni, hogy a néhai édesanyjának és testvérének nyilatkozatai szerint az örökhagyó még rövid idővel halála előtt is önállóan vezetett gépkocsit, fizikai munkát végzett, nem igényelt olyan gondozást, mint egy hosszú ideig ágyhoz kötött beteg, az alperes tehát nem tehető felelőssé olyan szolgáltatás teljesítésének elmulasztásáért, amelyet az örökhagyó nem igényelt. Megjegyezte, kegyeleti okból vette tudomásul a szülő és a testvér intézkedését az örökhagyó eltemetetésével kapcsolatban.

Sérelmezte az elsőfokú bíróságnak az örökhagyó és az alapítvány vagyonára vonatkozó okfejtését. Állította, nincs olyan jogszabályi előírás, amely az öröklési szerződés érvényességét a hagyatéki vagyon értékéhez kötné. Kérte figyelembe venni, hogy a tanúvallomások szerint is több millió forint állt rendelkezésére, így tudta teljesíteni szerződésben vállalt kötelezettségeit.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen hivatkozott a rPtk. 207. § (4) bekezdésére is, hiszen a rPtk. 655. §-a alapján az öröklési szerződés visszavonására vagy megváltoztatására az örökhagyó egyoldalúan nem jogosult, ahhoz a vele szerződő másik fél akaratnyilvánítása is szükséges, ennek hiányában pedig a bíróságtól kell kérni a szerződés megszüntetését. A szerződés nem, vagy nem megfelelő teljesítése tehát önmagában nem eredményezi az öröklési szerződés érvénytelenségét, csak arra ad alapot, hogy a tartási szolgáltatások jogosultja, az örökhagyó ez okból a szerződés megszüntetését kérje. Összegezve véleményét, az elsőfokú bíróság a jogszabály téves alkalmazásával minősítette át az öröklési szerződést végrendeletté.

A Szegedi Ítéltábla Pf.I.21.109/2015/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, újraszövegezte és megállapította, hogy néhai **(örökhagyó neve)** és az alperes között 2008. július 25. napján létrejött öröklési szerződés és néhai **(örökhagyó neve)** 2011. október 26-án kelt írásbeli magánvégrendelete a peres felek viszonylatában érvénytelen. Az indokolás mindenekelőtt a felperes keresetösségi jogát taglalta, kifejtve, hogy a perbeli öröklési szerződés és a 2011. október 26-án kelt írásbeli magánvégrendelet érvénytelenségének megállapításával a felperes a 2011. október 17-i végintézkedés alapján örökölné, következésképpen a jelen per mikénti eldöntésében érdekelt. A továbbiakban az öröklési szerződés alaki érvénytelensége kapcsán a Kúria 3/2012. PJE határozatára hivatkozva kifejtette, az öröklési szerződés 4. oldalán szereplő tanúaláírások a szükséges követelmények egyikének sem felelnek meg, így a szerződés sem érvényes öröklési szerződésnek, sem írásbeli magánvégrendeletnek nem minősülhet. Ugyanezen okból tartotta érvénytelennek a 2011. október 26-án kelt végrendeletet is. Mindezek következtében - miután a felperes elsődleges érvénytelenségi okra való hivatkozása megalapozott volt - már szükségtelennek ítélte az öröklési szerződés akarat hiányán alapuló érvénytelenségének vizsgálatát.

Az alperes felülvizsgálati kérelme folytán a Kúria Pfv.I.21.387/2016/9. számú végzésével a Szegedi Ítéltábla jogerős ítéletét hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Elöljáróban rámutatott, a Kúria egyik ítélkező tanácsa el kívánt térni a felperes által 10/2000. számon hivatkozott EBH 2015.P.10. szám alatt közzétett elvi bírósági határozattól, mely azt tartalmazta, hogy a tanú személyének nem feltétlenül az aláírásból, hanem magából az okiratból - külön bizonyítás nélkül - beazonosíthatónak kell lennie, ezért a Kúria a Bszi. 32. § (1) bekezdés a) pontjának utolsó fordulata és b) pontja alapján jogegységi eljárást folytatott le. Az ügy érdemi elbírálása szempontjából irányadó, az egységes joggyakorlat kialakítása érdekében meghozott 2/2016. PJE határozat a 3/2012. PJE határozatot hatályon kívül helyezte és kimondta: a végrendeleti - öröklési szerződésen szereplő - tanú aláírása akkor felel meg az aláírással szemben támasztott követelményeknek, ha a tanú a rá jellemző, az általa kialakított egyedi írásformát és írásképet tükröző módon írja alá az okiratot. Ha a tanú személye az okiratból nem állapítható meg, a bíróság erre vonatkozóan bizonyítást folytathat le. A jogegységi tanács egyben az EBH 2015. P.10. számon közzétett határozat elvi bírósági határozatként való fenntartását megszüntette. Mindezek előrebocsátását követően a felülvizsgálati eljárás időpontjában hatályos jogegységi határozatot követte, és kimondta, bár a jogerős ítélet meghozatalakor a 3/2012. PJE határozat volt hatályban, annak előírásai a hatályon kívül helyezésről rendelkező jogegységi határozat 2016. október 11-i közzététele után a folyamatban lévő felülvizsgálati eljárás során már nem alkalmazhatók, ezért a 2/2016. PJE határozat alapján megállapította, az olvashatatlan aláírás a végrendelet - öröklési szerződés - érvényességét önmagában nem érinti, az okirat emiatt nem tekinthető alaki szempontból hibásnak.

Mivel a perbeli öröklési szerződés és végrendelet alaki okból nem érvénytelen, - figyelemmel a látszólagos keresethalmazatra - az öröklési szerződést illetően megnyílt a lehetőség a felperes által eshetőlegesen hivatkozott és az alperes által vitatott anyagi érvénytelenségi okok fennálltának vizsgálatára. A megismételt eljárásra előírta, a másodfokú bíróságnak az alakilag érvényes öröklési szerződésre figyelemmel kell felülbírálnia az elsőfokú bíróság döntését az anyagi érvénytelenségi ok fennállására irányuló kereseti kérelem vonatkozásában: jogsértés nélkül jutott-e az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az öröklési szerződés nem felel meg a rPtk. 655. § (1) bekezdésében foglaltaknak és az mint színlelt szerződés érvénytelen, továbbá helytállóan állapította-e meg, hogy a színlelt szerződéssel leplezett halál esetére szóló gondozási szerződés a rPtk. 200. § (2) bekezdésébe ütközése miatt ugyancsak érvénytelen. Kifejtette, a 2011. október 26-i végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránti kereset kapcsán mindenekelőtt azt kell tisztázni, hogy a felperes változatlanul fenntartja-e ezt a kereseti kérelmet. Majd vizsgálni kell, hogy keresetességi joga - perbeli legitimációja - van-e a keresettel támadott írásbeli magánvégrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt. Hangsúlyozta, önmagában a felperes örökös minősége nem alapozza meg jogi érdekelttségét. Tisztázandó, hogy a felperesnek van-e olyan jogilag védett érdeke, amely megalapozza az örökhagyó 2011. október 26-án tett végrendelete megtámadásának lehetőségét. Továbbá az öröklési jogi szabályok alapján kell megítélni, hogy van-e olyan törvény által elismert érdeke, ami alapot ad az általa megjelölt megtámadási okokra való hivatkozásra a rPtk. 653. §-ának figyelembevételével. Ehhez vizsgálni kell a két végrendelettel érintett vagyon körét, azt, hogy a 2011. október 26-i végrendelet érvénytelensége esetén a felperes örökölné-e az e perben támadott végrendeletben felsorolt hagyatéki vagyontárgyak valamelyikét. A rPtk. 653. §-ban foglalt feltétel hiányában - amennyiben a felperes a keresetét fenntartja - e tárgyban a kereset elutasításának van helye. Ellenkező esetben a végrendelet érvénytelensége az abban örökösként megnevezettek perbenállása nélkül nem állapítható meg.

A megismételt eljárásban a felperes korábbi fellebbezését és keresetét is teljeskörűen fenntartotta, hivatkozva arra, hogy csak akkor örökölné, ha az öröklési szerződés és az időben utolsó végrendelet

is érvénytelen. Megjegyezte, a korábbi végrendeleti örökösöknek juttatott két ingatlan a felperesi öröklés szempontjából irreleváns, ők ezért nem állnak perben.

Az alperes ugyancsak fenntartotta fellebbezését és csatolta a Szegedi Ítéltábla időközben született Pf.II.20.068/2017/3. számú ítéletét, melyben a 2008. július 25-én kelt öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet elutasította, részletesen indokolva az egyes jogcímeket.

A felperesi fellebbezés **alaptalan**, az alperesi fellebbezés **alapos**.

A rPtk. 655-658. §-aiban szabályozott öröklési szerződés a rPtk. 198. § (1) bekezdésében meghatározott kétoldalú jogügylet, azaz szerződés, ezért annak érvénytelenségét a bírói gyakorlat nem csupán a végrendelet érvénytelenségét eredményező öröklési jogi okokból, hanem a szerződések érvénytelenségére vonatkozó kötelmi jogi rendelkezések alapján, így például jóerkölcsbe ütközés, színlelttség miatt is megállapíthatónak tartja.

A rPtk. 656. §-a az öröklési szerződés érvénytelenségére az írásbeli magánvégrendeletre vonatkozó szabályokat rendeli alkalmazni, vagyis irányadó a rPtk. 653. §-ából következő azon szabály, miszerint annak érvénytelenségét csak az érvényesített megtámadási ok alapján és csak a perbenálló felek egymás közötti viszonyában lehet megállapítani. Ennek pedig az ítélet rendelkező részéből ki kell tűnnie (PK 85. számú állásfoglalás, eBDT 2009.2045.).

A rPtk. 655. § (1) bekezdésében szabályozott öröklési szerződésben az örökhagyó a másik felet tartás, vagy életjáradék fejében teszi örökösévé. Az öröklési szerződés tehát formáját tekintve végintézkedés, de tartalma szerint tartási, vagy életjáradéki jellegű - azaz visszterhes - szerződés, amint azt a Kúria a Pfv.I.20.864/2011/3. számú határozatában elvi élel kifejtette. Ezért mindazokban a kérdésekben, amelyeket a végintézkedési jelleg folytán megkívánt különös szabályok nem rendeznek, a tartási szerződés általános szabályait kell alkalmazni. Ekként az öröklési szerződés lényegében a tartási (életjáradéki) szerződés egy különleges típusa, attól csupán abban különbözik, hogy utóbbiak esetén a tartás, járadék ellenében juttatott vagyontárgy a szerződés alapján nyomban az eltartó tulajdonába kerül, míg öröklési szerződés esetén a tulajdonjog átszállása csak az örökhagyó halálával következik be.

A továbbiakban a rPtk. 658. § (1) bekezdését kellett értelmezni. E törvényhely szerint a tartási (életjáradéki) szerződésre vonatkozó rendelkezéseket az öröklési szerződés módosítására, megszüntetésére kell alkalmazni. Ez a speciális szabály azonban nem zárja ki, hogy a tartási-életjáradéki jellegű öröklési szerződések tartalmára a tartási, illetőleg életjáradéki szerződésekre vonatkozó szabályok általában alkalmazandók, különös tekintettel arra, hogy a rPtk. 591. § (2) bekezdése értelmében az életjáradéki szerződésre a tartási szerződés szabályai megfelelően irányadóak. Ebből ugyanakkor az is következik, hogy a rPtk. 586. § (1) bekezdésében írt megfelelő tartás, életjáradéki összeg az öröklési szerződés tartalmának része kell legyen (BH 2013.16.), hiszen a tartási és életjáradéki szerződések célja, hogy biztosítsa a másik szerződő fél anyagi ellátását, létfenntartását.

A rPtk. 655. § (1) bekezdése szerint öröklési szerződés csak olyan tartalommal jöhet létre érvényesen, amelyben a szerződéses örökös az örökhagyó tartására vagy életjáradék fizetésére vállal kötelezettséget; a más tartalommal kötött öröklési szerződés érvénytelen. A rPtk. 200. § (1) bekezdése, amely biztosítja a feleknek azt a jogot, hogy a szerződés tartalmát szabadon állapítsák meg, az öröklési szerződésre, mint a végintézkedés egyik formájának tartalmára etekintetben nem alkalmazható. Ennélfogva halál esetére szóló kizárólagosan gondozási szerződés érvényesen nem köthető (hasonlóan: Kúria Pfv.V.20.109/1997., Pfv.V.21.022/1995., Ptk. magyarázat KJK-Kerszöv

2002. 2273. és 2275. oldalak). A bírói gyakorlat érvényesnek tekinti azonban az olyan öröklési szerződést, amelynek a gondozás, ápolás nem kizárólagos, ámde hangsúlyosabb eleme, mint a szerződéses örökös saját jövedelméből, vagyonából való eltartás, vagyis mint a tartás anyagi fedezetének biztosítása (hasonlóan: BH2013. 16.). Lehetséges tehát, hogy a tartásnak csupán egyik eleme a saját anyagiak terhére való tartás, meghatározó lehet a gondozás, ápolás is, e kétféle szolgáltatási elemnek nem szükségképpen kell egyenlő súlyúnak lennie, ez függ a felek megállapodásától, a körülményektől, az eltartott elvárásaitól is.

Ide kapcsolódik a tartás, életjáradék megfelelőségének követelménye. A megfelelőségnek mindig az eltartott (örökhagyó) körülményeihez, szükségleteihez kell igazodnia. Ebben a kérdésben a szerződéses jogviszony létesítésének körülményei, a felek akarata, az örökhagyó életvitele és nem utolsósorban az eltartott indokolt szükségletei, valamint az általa szolgáltatott vagyoni érték nyújthat eligazítást. Akkor megfelelő a tartás, ha egyrészt általános színvonalú és mértékű, másrészt az örökhagyó körülményeihez, vagyis korához, anyagi helyzetéhez, egészségi állapotához és egyéb szükségleteihez igazodik, azaz alkalmas az örökhagyó által a szerződéskötéskor elvárt színvonalon való megélhetés biztosítására.

Ennek megfelelően ha az örökhagyó megélhetésének feltételei adottak, nem szükséges, hogy a szerződéses örökös gondoskodjon az örökhagyó valamennyi szükségletének kielégítéséről. A szerződés érvényességét nem érinti, ha a tartás ismérveinek egyik vagy másik eleme nagyobb mértékben, a többi pedig csak kevésbé érvényesül. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a bírói gyakorlat más összefüggésben - a nagyobbbrészt gondozási elemeket tartalmazó szerződésekkel kapcsolatban - hosszú idő óta érvényesnek tekinti a részleges tartást is. Nagy jelentősége van tehát annak, hogy az örökhagyó a tartási szolgáltatásokra mikor, milyen mértékben válik rászorulttá, és ehhez képest a szerződéses örökös milyen jellegű és mérvű szolgáltatásokat köteles teljesíteni. Az öröklési szerződés jellegéből adódóan olyankor is betöltheti a rendeltetését, ha az örökhagyó haláláig a szerződéses örökös nem kényszerül a szerződésben kikötött valamennyi szolgáltatást teljesíteni, az örökhagyó azonban a szerződéses örökös szolgáltatásait megelégedéssel elfogadja és az öröklési szerződés megszüntetése iránt nem indít pert. Lényeges továbbá, hogy a szerződés nemteljesítése vagy nem megfelelő teljesítése nem eredményezi az öröklési szerződés érvénytelenségét, hanem arra ad alapot, hogy a tartási szolgáltatások jogosultja, az örökhagyó, az eltartók szerződésszegő magatartása miatt az öröklési szerződés megszüntetését kérje (BH 1996. 641.).

A jelen perrel érintett szerződéses örökös az öröklési szerződésben az örökhagyó szükségleteihez képest természetbeni tartást, ügyintézési feladatokat, az ingatlanokkal kapcsolatos teendők ellátását vállalta azzal, hogy a különböző munkák, szolgáltatások körében megfelelő személyeket vehet igénybe, illetve vonhat be. Az így kikötött szolgáltatások az öröklési szerződés most kifejtett követelményeit nem sértik.

A Kúria végzésében foglalt iránymutatásnak megfelelően az ítéletábra mindenekelőtt a 2008. július 25-én kelt öröklési szerződést vizsgálta a kereseti kérelemben felsorolt és a megismételt eljárásban is fenntartott érvénytelenségi okok tükrében.

Alaki hiba

A Kúria hatályon kívül helyező végzésében részletesen kifejtett, 2/2016. PJE határozat folytán a tanúk aláírásának írásképe nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét.

A felperes azonban érvelt azzal is, hogy mindkét lapon szerepelnie kellett volna a szerződő felek, valamint a tanúk aláírásának. A perbeli öröklési szerződés azonban egy lapból álló okiratnak minősül, ezáltal nem kell megfelelnie a rPtk. 629. § (2) bekezdésében foglalt követelményeknek. A szerződés egésze - nem vitásan - egy A/3-as méretű papírlap egyik oldalára íródott, azt egy helyen, a szöveg utolsó bekezdését követően írták alá a szerződő felek és a tanúk. Az irat az összehajtogatás ellenére is csupán egy lap, melynek két oldala van, és csak egyik oldala tartalmazza a szöveget, így szükségtelen lett volna azt több helyen aláírni.

Jóerkölcsbe ütközés

A felperes az öröklési szerződés jóerkölcsbe ütköző voltát abban látta, hogy az okiratszerkesztő ügyvéd, mint az alapítvány alapítója az alapítvány vagyonának felhasználására közvetlen befolyással bír, és a kuratórium valamennyi tagjának hozzátartozója. Utalt arra is, hogy az alapítvány a néhai tartása, gondozása fejében több száz millió forintos vagyoni értékhez jut, melyhez képest vállalt szolgáltatása elenyésző. A szerződés tárgya ezért az általánosan elfogadott erkölcsi normákat és szokásokat nyilvánvalóan sérti.

A rPtk. 200. § (2) bekezdésének utolsó mondata szerint semmis a szerződés, ha nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközik. A jóerkölcs fogalmát, annak tartalmát a jogszabály nem határozza meg, a bírói gyakorlat részéről azonban általános fogalmának értelmezése több eseti döntésben megtörtént (BH1993. 604., BH1999. 409., BH2000. 260., EBH2003. 956.). A jóerkölcs a kialakult értelmezés szerint - polgári jogi értelemben - a társadalom általános értékítéletét, a magánautonómiának a társadalmi közmegegyezés által meghatározott korlátait, az általánosan elvárható magatartás zsinórmértékét fejezi ki. A szerződéses szabadság tehát nem korlátlan, a törvény nem fogadja el érvényesnek azokat a szerződéseket, amelyek nyilvánvalóan sértik az általánosan kialakult erkölcsi normákat. Ezzel összefüggésben lényeges, hogy a rPtk. 4. §-a a kódex eszmei alapjaként emelte jogszabályi rangra azt az erkölcsi szabályt, hogy a jóhiszeműség és a tisztesség követelményének megfelelően kell eljárni a polgári jogi jogviszonyokban és ez a szabály már a szerződéskötést célzó tárgyalások során is irányadó. A jóerkölcs tehát olyan jogi kategória, amely a társadalom általános értékítéletét tükrözi, ezért és a törvény által használt, „nyilvánvalóan” kitétel miatt a szerződés jóerkölcsbe ütközésének megállapítása során nem a szerződő fél érdeksérelmét, hanem azt kell vizsgálni, hogy maga a jogügylet társadalmilag elítélendő-e.

Az örökhagyó a szerződéses szabadság (Ptk. 200. §) etekintetben irányadó elvéből következően szabadon dönthetett arról, miként kívánja a későbbiekben esetlegesen súlyosbodó betegsége miatt szükségessé váló tartását, gondozását megoldani. Az, hogy a szerződéskötéskor még tényleges tartásra, gondozásra nem szorult, az csupán későbbi állapotromlása, emiatti rászorultsága esetén kerül előtérbe, nem teszi a szerződést jóerkölcsbe ütközővé (BH 1990.60.).

Az sem állapítható meg a perben feltárt adatok alapján, hogy az öröklési szerződés nem a szokásos kockázati tényezők mellett jött volna létre, hiszen a tartásra kötelezett nem tudott teljes bizonyossággal és teljes megalapozottsággal a tartásra jogosult súlyos betegségéről. Az sem teszi a szerződést ezokból érvénytelenné, ha a tartásra jogosult maga is tisztában volt esetleges gyógyíthatatlan betegségével és a vitás szerződést ennek tudatában kötötte meg, vagy ha a kötelezett a szerződés megkötését megelőzően már jelentős mértékű tartási és gondozási szolgáltatásokat nyújtott a jogosultnak (hasonlóan: BH2004. 59.).

Ennek kapcsán releváns bizonyítékot szolgáltatott a meghallgatott tanúk, akik egységesen nyilatkoztak arról, hogy az örökhagyó egészségesnek látszott, szinte mindent maga végzett, egyáltalán nem tűnt betegnek, betegségét titkolta (pl. **(tanú 6)** tanú 12. sz. tárgyalási jegyzőkönyv, **(tanú 7)** tanú 39. számú tárgyalási jegyzőkönyv). Nem merült fel olyan egyéb adat sem, amely arra utalna, hogy az öröklési szerződés megkötésekor a néhai közeli halálával lehetett volna számolni és erről az alperesnek tudomása lett volna, az viszont kétséget kizáróan bizonyítást nyert, hogy a néhai viszonylag közeli halála a meghallgatott tanúkat váratlanul érte. Tény, hogy az örökhagyó korábban

daganatos megbetegedésben szenvedett, a betegség jellegéből adódóan pedig nem volt kizárható a kiújulás lehetősége, ugyanakkor az sem vitás, hogy az örökhagyó közeli hozzátartozóira nem számíthatott, kapcsolatukat kiegyensúlyozottság nem jellemezte. Így reális - és a szerződés érvénytelenségét nem eredményező - döntés volt részéről, hogy jövőbeli rászorultsága esetére mástól, adott esetben az alperesi alapítványtól igényelte a szükséges tartást, gondozást. Az pedig, hogy átlagosat meghaladó vagyona örökösévé egy karitatív célokra létrejött alapítványt nevezett, ugyancsak nem minősül a közfelfogás szerinti erkölcsi normákkal ellentétesnek. Megjegyzi az ítéletábra, a felperesnek az érvénytelenségi ok fennálltára vonatkozó szubjektív vélekedése a kétséget kizáró bizonyítás hiányát nem pótolhatja. Mindezek alapján az ítéletábra az öröklési szerződést nem találta jóerkölcsbe ütközőnek.

A felperes okiratszerkesztő ügyvéd ténykedésével kapcsolatos érvelése sem volt alapos. Tény, hogy az ügyvéd az örökösnek nevezett alapítvány alapítója volt, annak tevékenységében azonban utóbb nem vett részt, tisztséget nem töltött be, az alapítvány jellegéből adódóan a szervezet vagyonának felhasználására befolyással nem bírhatott. A rPtk. 632. § (1) bekezdése meghatározza azt a személyi kört, akiknek a végintézkedés megalkotásában való közreműködése a végrendelet (öröklési szerződés) érvénytelenségét eredményezi, ebbe pedig az okiratszerkesztő ügyvéd nem tartozik. A törvény által meghatározott személyi kör a jóerkölcsre hivatkozással nem tágítható, továbbá önmagában a végintézkedést tartalmazó okirat írásba foglalásában való közreműködés a tisztességtelen befolyás megállapításához sem elegendő.

Jogszabályba ütközés

A szerződés jogszabályba ütközését illetően a felperes kifejtette, az örökhagyóval szerződő fél javára az érintett ingatlanokra az ingatlan-nyilvántartásba az elidegenítési és terhelési tilalom nem került bejegyzésre.

Egyetértett az ítéletábra az elsőfokú bíróság álláspontjával atekintetben, hogy önmagában az elidegenítési és terhelési tilalom ingatlan-nyilvántartáson történő átvezetése nem teszi az öröklési szerződést érvénytelenné, az a rPtk. 657. § (2) bekezdésével összhangban a szerződéses örökös jogát védi (eBDT2014. 3216.). Ahhoz nem a szerződés érvényessége kötődik, hanem az, hogy a szerződésen alapuló további jogokat, valamint végrehajtási jogot csak a tilalom jogosultjának a hozzájárulásával lehet bejegyezni.

Színleltség

A szerződést a felperes azért tartotta színleltnek, mert az örökhagyó tényleges akarata nem irányult öröklési szerződés megkötésére, hiszen lekötött vagyontárgyairól utóbb ismét rendelkezett, néhányat közülük el is idegenített. Hangsúlyozta, a néhai tartásra nem szorult, mivel nagyértékű vagyona volt, gondozása, eltemetése ügyében pedig az alperes nem járt el.

Az elsőfokú bíróság a lefolytatott bizonyítás során az alperes által vállalt tartási, gondozási szolgáltatások teljesítésére meghallgatott tanúk vallomása, a néhai egészségi állapota, anyagi helyzete alapján arra a következtetésre jutott, hogy az alapítvány igazolt vagyona - összehasonlítva az öröklési szerződésben lekötött vagyonnal, illetőleg az örökhagyó hagyatékával - az örökléssel érintett vagyon töredéke, ez pedig az alperes részéről a saját jövedelméből nyújtott tartás lehetőségét vitathatóvá teszi. Miután a néhai tartásra szorultsága is megkérdőjelezhető, véleménye szerint az öröklési szerződés nem felel meg a rPtk. 655. § (1) bekezdése szerinti kógens szabálynak és az, mint színlelt szerződés érvénytelen.

Az ítéletábra evonatkozásban nem osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját.

A szerződés színleltége akkor állapítható meg, ha a felek valódi ügyleti akarata nem áll összhangban ténylegesen kifejezésre juttatott szerződési nyilatkozatukkal (eBDT 2011.2510. I. tétele) vagy azért, mert az adott tartalommal nem kívántak szerződést kötni, vagy azért, mert valós akaratauk más szerződés megkötésére irányult. A színleltesség miatti semmisség azonban csak kétoldalú - azaz mindkét szerződő felet érintő - színlelés esetén állapítható meg (rPtk. 207. § (4) bekezdés). A színlelés tényét az arra hivatkozó félnek kell bizonyítania a Pp. 164. § (1) bekezdéséből következően (eBDT 2007.1617. I. tétele).

Mindezeket vizsgálva a szerződés színleltége, kétoldalú színlelés nem állapítható meg. Ha bármilyen rejtett indok lett volna is bármelyik fél oldalán, az az öröklési szerződés érvényességét nem befolyásolja. A felperesi hivatkozással szemben nincs arra utaló peradat, hogy a felek nem, vagy más tartalommal kívántak szerződést kötni. Az örökhagyó korábbi súlyos betegsége és az a körülmény, hogy családtagjaival fennálló kapcsolatának minősége miatt rászorultsága esetére tőlük tartást nem remélhetett, éppen a perbeli öröklési szerződés megkötésére irányuló szándékának fennálltát bizonyítja. Ezt erősíti saját karitatív tevékenysége is abban az értelemben, hogy vagyonát egy ugyancsak ilyen célkitűzés mellett működő alapítványnak kívánta juttatni. Az alperes oldaláról vizsgálva a szerződéskötési akaratot, ennek hiánya szintén nem állapítható meg. Figyelemmel a neki juttatott vagyona irreális feltételezés, hogy más tartalommal akart, vagy egyáltalán nem akart szerződést kötni. A további hivatkozások kapcsán lényeges az is, hogy az örökhagyó az általa igényelt alperesi szolgáltatásokat elfogadta, az öröklési szerződést nem támadta meg és nem kezdeményezte a szerződéses jogviszony megszüntetését sem. Ellenkezőleg, 2011. október 26-án - ügyvédi figyelemfelhívásra - kijelentette és megerősítette az öröklési szerződés létét, hogy azt továbbra is az abban foglaltak szerinti tartalommal érvényesnek és hatályosnak tartja, kinyilvánítva, hogy annak végakarata szerinti érvényesülését kívánja az e végrendeletben feltüntetett ingatlanok kivételével. Ez pedig azt támasztja alá, hogy az öröklési szerződés az örökhagyó akaratának megfelelő, az általa célzott tartalommal jött létre, elérte a célját és a kívánt szolgáltatások nyújtása is megtörtént.

Az a tanúvallomásokból ugyan kétségtelenül megállapítható, hogy az örökhagyó a szerződés megkötésének idején számottevő gondozásra, ápolásra nem szorult ((**tanú 6**) 12. sz. jegyzőkönyv, (**tanú 9**), (**tanú 4**) 25. sz. jegyzőkönyv, (**tanú 7**) 39. sz. jegyzőkönyv, (**tanú 5**), (**tanú 8**) 70. sz. jegyzőkönyv), anyagi körülményei nem tették szükségessé az örökösök anyagi támogatását. Az alperes részéről nyújtott, szerződésben vállalt tartás ugyanakkor alkalmas volt az örökhagyó által a szerződéskötéskor elvárt színvonalon való megélhetésének biztosítására.

A peradatokból kétség kívül az tűnik ki, hogy az örökhagyó megelégedett a szerződéses örökösök által nyújtott szolgáltatással, következésképpen az öröklési szerződés megfelelt a rPtk. 655. § (1) bekezdése szerinti szabálynak.

Tévedés, téves feltevés

A felperes jogorvoslati kérelmében hivatkozott a rPtk. 649. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt érvénytelenségre. Álláspontja szerint az örökhagyó tévedett a hagyaték tárgyaira és mennyiségére vonatkozóan, hiszen a szerződésben olyan ingatlanok kerültek megjelölésre, amelyek értékesítés alatt álltak. Tévesen feltételezte továbbá, hogy az alperes a vállalt tartási szolgáltatásokat teljesíteni akarja és arra képes.

A rPtk. 649. § (1) bekezdés b) pontja szerint érvénytelen a végrendeleti rendelkezés, ha az örökhagyó tévedett nyilatkozata tartalmában. A végrendeleti akarat fogyatékoságát az ún. akarati elv alapján ítéli meg a törvény. Az akarati elv érvényesülésekor az akarat fogyatékosága esetén az ügylet attól függetlenül érvénytelen, hogy a másik fél az érvénytelenség okát tudta-e vagy felismerhette-e. Az ilyen érvénytelenség feltétele, hogy az örökhagyó a rendelkezést különben nem tette volna meg. Ez azt jelenti, hogy ha meg is állapítható, hogy az örökhagyó tévedett a nyilatkozata tartalmában, vagy hogy őt nyilatkozata megtételére valaminek a téves feltevése vagy

valamely utóbb meghíúsult várakozás indította, de a végrendeleti rendelkezést ennek ellenére, mindezek ismeretében is megtette volna, az nem lesz érvénytelen. Azt, hogy a végrendeleti akarat fogyatékosága híján az örökhagyó a végrendeleti rendelkezést nem tette volna meg, illetőleg hogy a fogyatékoság ellenére megtette volna, a végrendelkező valódi végakaratainak - a végrendelet összes intézkedésének és egész tartalmának összefüggéseiben való teljes feltárása alapján történő - felderítésével lehet eldönteni. Ha a nyilatkozat ilyen módon értelmezett tartalma is kétséget hagyna etekintetben, úgy a bíróság következtethet erre a bizonyítás egyéb adataiból, a körülményekből, különösen magának az örökhagyónak bármilyen alakban tett nyilatkozataiból, kijelentéseiből, vagy akár ráutaló magatartásából is (PK 82. számú állásfoglalás). Mindezen elvek a korábban már kifejtettek miatt irányadók az öröklési szerződésre is.

A per adatai alapján nem nyert bizonyítást a felperesek azon állítása, hogy az örökhagyó tévedett a hagyaték tárgyát illetően, hiszen - ahogy az már kifejtésre került - a 2011. október 26-án kelt végrendeletben az öröklési szerződés tartalmát kifejezetten megerősítette, tisztában volt vele, hogy ez utóbbi végrendelet érint két olyan ingatlant, mely az öröklési szerződés tárgya volt. A szerződésben foglalt rendelkezések egyértelműek mind az átruházott vagyon körét, mind az alperes által vállalt tartási szolgáltatásokat illetően, az örökhagyó beszámítási képességének birtokában e szerződési tartalmakat maradéktalanul átlátta, azokat illetően nem tévedett. Lényeges, hogy sem a szerződéskötéskor, sem azt követően nem merült fel az örökhagyóban kétség a szerződés tárgyára nézve. A tanúvallomások egybehangzóak felelősségteljes, határozott személyiségére, egészséges szellemi állapotára vonatkozóan. Ez pedig arra enged következtetni, ha nem bízott volna az alperes által vállalt szolgáltatások teljesítésében, nem köt öröklési szerződést, vagy annak megszüntetése iránt pert indít. A felperes tehát nem tudta bizonyítani azt sem, hogy az örökhagyó az alperes vállalt tartási szolgáltatásait tévesen ítélte volna meg, ezért a szerződés ezokból sem érvénytelen.

E hivatkozások körében ki kell térni arra is, hogy a szerződés nemteljesítése nem azonos a meghíúsult várakozással, ezek a szerződés különböző létszakaiat érintik: előbbi a szerződésszegés, utóbbi az érvénytelenség kapcsán értékelendő. Fontos, hogy a meghíúsult várakozásnak nem a tartási szolgáltatásra, hanem valamilyen egyéb körülményre kell vonatkoznia. Miután az örökhagyó a halálát megelőző időpontig tartásra, gondozásra nem szorult, az, hogy mindezeket az alperes nem biztosította, nem értékelhető a tévedést mint érvénytelenségi okot megalapozó, az alperesi teljesítőképességet, illetve -készséget érintő körülményként. Egyebekben pedig - ahogy az már kifejtésre került - az alperes az örökhagyó igényeinek megfelelő segítséget nyújtotta.

A felperes jogorvoslati kérelme kapcsán ezt követően az ítéletáblának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az érvényes öröklési szerződést a 2011. október 17-i végrendelet felülírta-e, így a hagyatékot ennek megfelelően kellett volna-e átadni.

A rPtk. 657. § (1) bekezdése szerint az örökhagyó arról a vagyonáról, amelyet öröklési szerződéssel lekötött, sem élők között, sem halál esetére nem rendelkezhet. A rendelkezési jog kizárásának az a következménye, hogy az e tilalommal ellentétes rendelkezés semmis (rPtk. 114. § (1) bekezdés). Az örökhagyó emiatt az érintett ingatlanokról akkor rendelkezhetett volna érvényesen, ha az öröklési szerződés megszüntetését kezdeményezi és erre tekintettel végrendelkezik. Erre azonban a peradatokból következtetni nem lehet, az öröklési szerződés megszüntetését az örökhagyó nem kezdeményezte, következésképpen érvényesen az öröklési szerződésben szerepeltetett ingatlanokról nem rendelkezhetett.

A felperes keresetét továbbra is fenntartotta a 2011. október 26-i végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt.

A Kúria iránymutatásának megfelelően ezért vizsgálni kellett a felperes keresetőségi jogát, perbeli legitimációját.

Tekintettel arra, hogy a felperes által felhozott okokból az öröklési szerződés nem érvénytelen, nincs annak jogi jelentősége, hogy a 2011. október 26-án kelt írásbeli magánvégrendelet érvénytelensége megállapítható-e. Ez csak akkor jöhetne szóba, ha az öröklési szerződés érvénytelen, mert ebben az esetben fordulhatna elő a felperes öröklése. Mindebből pedig az következik, az öröklési szerződés érvényességével a 2011. október 17-én kelt írásbeli magánvégrendeletnek a szerződéses ingatlanok tekintetében nem nyílt meg a felperes öröklési joga.

Több végintézkedés esetén a sorrendiség azt jelenti, hogy a per sikeréhez előbb a korábban kelt végrendelet vagy öröklési szerződés érvénytelenségét kell bizonyítani, mert ez az akadály a utóbbi végrendeleti öröklés érvényesülésének. Ha a perbeli esetben az öröklési szerződés érvénytelen, akkor kell a 2011. október 17-én kelt írásbeli magánvégrendelet szerint a hagyatékot átadni, hiszen annak érvénytelensége iránt az arra jogosultak pert nem indítottak, azt pedig a bíróság hivatalból nem vizsgálhatja. Ebből pedig az következik, nincs jelentősége a felperesi öröklés szempontjából a 2011. október 26-án kelt írásbeli magánvégrendelet érvénytelenségének.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a keresetet elutasította.

A felperes pervesztes lett, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint köteles az alperesnek a teljes pertartamra felmerült, jogi képviseletével összefüggő költségének viselésére, melynek mértékét az ítéletábra a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése, valamint (5) és (6) bekezdései alapján, részben a pertárgyérték alapulvételével, részben a kifejtett munkával arányosan, mérlegeléssel állapította meg hozzászámítva a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségek összegét.

Az első- és másodfokú, valamint a felülvizsgálati eljárásban mindösszesen 10.000.000,- forint illeték keletkezett, mely az 1990. évi XCIII. tv. (Itv.) 5. § (1) bekezdése, 4. §-a és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam terhén marad.

Szeged, 2018. március 9.

Dr. Kiss Gabriella s.k.
a tanács elnöke

Dr. Bánfalvi-Bottyán Csilla s.k.
előadó bíró

Dr. Bálint Attila s.k.
táblabíró